

Fundusze Europejskie

Podniesienie kompetencji pracowników i pracowniczek Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, higieny środowiska oraz higieny radiacyjnej

Nr projektu: FERS.01.13-IP.07-0005/24

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Fundusze Europejskie

Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

**Departament Bezpieczeństwa Zdrowotnego Człowieka w Środowisku
Główny Inspektorat Sanitarny**

**Fundusze
Europejskie**

**Rzeczpospolita
Polska**

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Definicje

- **wartość parametryczna** – wartość parametru jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, z wyłączeniem wartości parametrycznej substancji promieniotwórczej, określona w przepisach wydanych na podstawie art. 13 lub ustalona na podstawie oceny ryzyka w systemie zaopatrzenia w wodę (art. 2 pkt 16a)
- **niezgodność z wartością parametryczną** – wartość oznaczonego parametru w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, która jest wyższa niż wartość parametryczna, dla której właściwy organ nadzoru sanitarnego ocenia, z wyłączeniem parametrów mikrobiologicznych, czy ta wartość, stanowi zagrożenie, oraz może nałożyć obowiązek jak najszybszego podjęcia niezbędnych działań naprawczych służących przywróceniu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zgodnej z wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 13 (art. 2 pkt 2a)
- **wartość parametryczna substancji promieniotwórczej** – zawartość substancji promieniotwórczej w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi określona w przepisach wydanych na podstawie art. 13, powyżej której należy ocenić, czy obecność substancji promieniotwórczej w tej wodzie stanowi zagrożenie wymagające działania oraz – w razie konieczności – nałożyć obowiązek podjęcia działań naprawczych służących poprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi do poziomu zgodnego z wymaganiami dotyczącymi ochrony zdrowia ludzi przed promieniowaniem (art. 2 pkt 16b)
- **parametr wskaźnikowy** – parametr istotny dla określenia, jak funkcjonują urządzenia wykorzystywane do produkcji i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, oraz dla oceny jej jakości, mogący pomóc w zidentyfikowaniu nieprawidłowości w uzdatnianiu wody oraz odgrywający istotną rolę w podnoszeniu i utrzymaniu zaufania konsumentów do jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, niemający bezpośredniego wpływu na zdrowie ludzi (art. 2 pkt 3b)
- **właściwy organ nadzoru sanitarnego** – właściwy państwowy powiatowy lub państwowy graniczny inspektor sanitarny lub wojskowy inspektor sanitarny właściwego terytorialnie wojskowego ośrodka medycyny prewencyjnej, nadzorujący system zaopatrzenia w wodę lub wewnętrzny system wodociągowy (art. 2 pkt 17a)

- Odpowiednio właściwy państwowy inspektor sanitarny lub wojskowy inspektor sanitarny właściwego terytorialnie wojskowego ośrodka medycyny prewencyjnej w związku z **niezgodnością z wartością parametryczną** ocenia, czy ta niezgodność stanowi zagrożenie oraz może nałożyć obowiązek na dostawcę wody, w drodze decyzji, do jak najszybszego podjęcia niezbędnych działań naprawczych, wskazując termin realizacji tych działań oraz wydać stosowne zalecenia dla konsumentów dotyczące stosowania wody.
- Odpowiednio właściwy państwowy inspektor sanitarny lub wojskowy inspektor sanitarny właściwego terytorialnie wojskowego ośrodka medycyny prewencyjnej w związku z **przekroczeniem wartości parametrycznej substancji promieniotwórczej** w rozumieniu art. 2 pkt 16b ustawy o zaopatrzeniu w wodę ocenia, czy obecność substancji promieniotwórczej w rozumieniu art. 2 pkt 7b tej ustawy w wodzie do spożycia stanowi zagrożenie wymagające działania oraz – w razie konieczności – nakłada obowiązek na dostawcę wody, w drodze decyzji, do podjęcia działań naprawczych służących poprawie jakości tej wody do poziomu zgodnego z wymaganiami dotyczącymi ochrony zdrowia ludzi przed promieniowaniem, wskazując termin realizacji tych działań.

Art. 37ax. ust. 1 i2

substancja promieniotwórcza - substancję zawierającą jeden lub więcej izotopów promieniotwórczych o takiej aktywności lub stężeniu promieniotwórczym, które nie mogą być pominięte z punktu widzenia ochrony radiologicznej.

Punkty zgodności

- Wartości parametryczne określone w przepisach wydanych na podstawie art. 13 są przestrzegane w przypadku wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w **punktach zgodności**:

- 1) **dostarczanej z sieci wodociągowej w obiektach budowlanych lub w sieci, lub w miejscu świadczenia usługi – w punkcie, w którym ta woda wypływa z punktów czerpalnych używanych zwykle do jej poboru,**
- 2) dostarczanej z cystern, w tym również przewoźnych zbiorników – w punkcie, w którym ta woda wypływa z tych cystern, w tym również z tych przewoźnych zbiorników,
- 3) rozlewanej do butelek lub pojemników – w punkcie, w którym ta woda jest rozlewana do tych butelek lub pojemników,
- 4) wykorzystywanej w przedsiębiorstwie spożywczym – w punkcie, w którym ta woda jest wykorzystywana w tym przedsiębiorstwie.

- **Punkt zgodności - w strefie zaopatrzenia lub zakładzie uzdatniania** - dostawca wody wykáže, że nie powoduje to niekorzystnej zmiany mierzonej wartości parametrów w procesie dystrybucji wody - może być ustalony przez dostawcę wody w porozumieniu z organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Art. 4c

Niezgodność z wartością parametryczną

– podmiot odpowiedzialny

Dostawca wody, realizując dostawy wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi inne niż hurtowa sprzedaż wody dostarcza do **punktu dostawy** odbiorcy usług wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, której jakość jest zgodna z wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 13.

Punkt dostawy - zawór za wodomierzem głównym, o którym mowa w art. 2 pkt. 6 ustawy, a w przypadku, gdy przyłączy wodociągowe nie znajduje się w posiadaniu dostawcy wody, punkt połączenia wewnętrznego systemu wodociągowego z siecią wodociągową a w przypadku hurtowej dostawy wody zawór za wodomierzem hurtowej sprzedaży wody

- Dostawca wody spełnia wymagania **jeżeli można ustalić**, że niezgodność z wartością parametryczną wynika z wewnętrznego systemu wodociągowego
- **Punkt zgodności zlokalizowanym w budynku użyteczności publicznej, budynku zamieszkania zbiorowego lub budynku mieszkalnym** – organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dążą do ustalenia:
 - 1) jakości wody w punkcie czerpalnym zlokalizowanym najbliżej zaworu głównego **oraz**
 - 2) **podmiotu odpowiedzialnego za nieodpowiednią jakość wody w badanym punkcie**
- Dostawca wody przedstawia organowi nadzoru sanitarnego dowody pozwalające na ustalenie jakości wody dostarczana przez niego do budynku (do odbiorcy usług /hurtowego odbiorców usług).

Woda przed przyłączem wodociągowym (punktem dostawy) jest zgodna z wymaganiami ustalonymi dla monitoringu zgodności

informację o planowanych działaniach naprawczych przedstawia **właściciel lub zarządca budynku**

Niezgodność z wartością parametryczną występuje przed przyłączem wodociągowym (punktem dostawy)

informację o planowanych działaniach naprawczych przedstawia **dostawca wody**

Monitoring zgodności

Monitoring zgodności – monitorowanie **parametrów określonych w przepisach** wydanych na podstawie art. 13 oraz **ustalonych na podstawie oceny ryzyka w systemie zaopatrzenia w wodę w punkcie zgodności** w celu sprawdzenia spełniania wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, realizowane przez dostawców wody i nadzorowane odpowiednio przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub organy Wojskowej Inspekcji Sanitarnej (art. 2 pkt 1c)

■ **Dostawca wody** inne niż prowadzący hurtową sprzedaż wody

w uzgodnieniu z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej **wyznacza** reprezentatywne dla jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi **punkty poboru** próbek do badań jakości wody **w ramach monitoringu zgodności**, uwzględniając ich równomierne rozłożenie w obszarze sieci wodociągowej, **i ustala harmonogram** pobierania próbek do badań jakości wody z tych punktów, uwzględniając ich równomierny pobór w okresie roku

■ **Dostawca wody prowadzący hurtową sprzedaż wody**

w uzgodnieniu z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej **wyznacza punkty poboru** próbek do badań jakości wody i **ustala harmonogram** pobierania próbek do badań jakości wody z tych punktów **w zakresie i z częstotliwością zgodnymi** z przepisami wydanymi na podstawie art. 13 oraz ustalonymi na podstawie oceny ryzyka

Harmonogram pobierania próbek do badań jakości wody – nowe podejście

Zakresu i częstotliwości monitorowanych parametrów jakości wody:

- a) parametry grupy A i parametry grupy B, w tym nowe parametry
- b) parametry wynikające z oceny ryzyka w systemie zaopatrzenia w wodę - analizę wyników badań poszczególnych parametrów przeprowadzonych w okresie co najmniej 3 ostatnich lat
- c) parametry objęte listą obserwacyjną - **wystąpienie w wodzie surowej niezgodności wartości wytycznych ustalonych dla tych parametrów** (Obecnie - 17-beta-estradiol; nonylofenol)

Parametry grupy A

1. *Escherichia coli*
2. **Enterokoki jelitowe**
2. Bakterie grupy coli
3. Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C
4. Barwa
5. Mętność
6. Smak
7. Zapach
8. Stężenie jonów wodoru (pH)
9. Przewodność elektryczna

Parametry badane wówczas, gdy chloraminowanie jest stosowane jako metoda dezynfekcji

10. Azotyny
11. Jon amonu

Parametry badane wówczas, gdy używane są jako chemikalia do uzdatniania wody

12. Glin (Al)
13. Żelazo

Escherichia coli (E. Coli) i enterokoki jelitowe -częstotliwość monitorowania nie podlega zmniejszeniu, chociaż wynikałoby to z oceny ryzyka w systemie zaopatrzenia

Nowe parametry / zmiana wartości parametrycznych

Parametr	Wartość parametryczna	
Antymon	10 (było 5) µg/l	
Bisfenol A	2,5 (NOWY) µg/l	
Bor	1,5 (było 1,0) mg/l	Wartość parametryczna wynosząca 2,4 mg/l jest stosowana, gdy dominującym źródłem wody w danym systemie zaopatrzenia jest woda odsalana, lub w regionach, w których warunki geologiczne mogą powodować wysoką zawartość boru w wodach podziemnych.
Chrom	25 (było 50) µg/l	Wartość parametryczna wynosząca 25 µg/l musi zostać osiągnięta najpóźniej do dnia 12 stycznia 2036 r. Wartość parametryczna dla chromu do tego dnia musi wynosić 50 µg/l.
Kwasy halogenooctowe (HAA)	60 (NOWY) µg/l	Parametr ten mierzy się tylko wtedy, gdy do dezynfekcji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi stosowane są metody dezynfekcji, w wyniku których powstają HAA. Jest to suma następujących pięciu reprezentatywnych substancji: kwas monochloro-, dichloro- oraz trichlorooctowy oraz kwas mono- i dibromooctowy.
Ołów	5 (było 10) µg/l	Wartość parametryczna wynosząca 5 µg/l musi zostać osiągnięta najpóźniej do dnia 12 stycznia 2036 r. Wartość parametryczna dla ołowiu do tego dnia musi wynosić 10 µg/l.
Mikrocystyna-LR	1,0 (NOWY) µg/l	Parametr ten mierzy się jedynie w przypadku potencjalnych zakwitów w źródle wody (zwiększenie gęstości komórek sinicowych lub potencjał tworzenia zakwitu).
PFAS ogółem	0,50 (NOWY) µg/l	„PFAS ogółem” oznacza całkowitą zawartość wszystkich substancji per- i polifluoroalkilowych. Ta wartość parametryczna ma zastosowanie dopiero po opracowaniu wytycznych technicznych dotyczących monitorowania tego parametru zgodnie z art. 13 ust. 7. Państwa członkowskie mogą wtedy zdecydować, czy będą stosowały jeden z parametrów – „PFAS ogółem” lub „Suma PFAS” – czy obydwa.
Suma PFAS	0,10 (NOWY) µg/l	„Suma PFAS” oznacza sumę wymienionych w załączniku III część B pkt 3 substancji per- i polifluoroalkilowych uznawanych za powód do obaw w odniesieniu do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Jest to podzbiór substancji „PFAS ogółem”, które zawierają część perfluoroalkilową z co najmniej trzema atomami węgla (tj. $-C_nF_{2n}-$, $n \geq 3$) lub część eteru perfluoroalkilowego z co najmniej dwoma atomami węgla (tj. $-C_nF_{2n}OC_mF_{2m}-$, n i $m \geq 1$).
Selen	20 (było 10) µg/l	Wartość parametryczną wynoszącą 30 µg/l stosuje się w odniesieniu do regionów, w których warunki geologiczne mogą powodować wysoką zawartość selenu w wodach podziemnych.
Uran	30 (NOWY) µg/l	

Nowe parametry

Dostawcy wody podejmują działania w celu osiągnięcia **w terminie art. 25 ust. 1 dyrektywy 2020/2184** (12.01.2026 r.) zgodności dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z wartościami parametrycznymi dla nowych parametrów

- 1) bisfenolu-A;
- 2) chloranów, dla wody dezynfekowanej dwutlenkiem chloru;
- 3) chlorynów, dla wody dezynfekowanej dwutlenkiem chloru;
- 4) kwasów halogenooctowych;
- 5) mikrocystyny-LR;
- 6) sumy substancji per- i polifluoroalkilowych (PFAS);
- 7) uranu.

Lista obserwacyjna substancji i związków wzbudzających zainteresowanie w odniesieniu do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Nazwa substancji/grupy substancji lub związku/grupy związków	Nr CAS	Numer UE	Wartość wytyczna (ng/l)	Granica oznaczalności ¹ (ng/l)	Możliwa metoda analizy
17-beta-estradiol	50-28-2	200-023-8	1	≤ 1	-
nonylofenol ²	84852-15-3	284-325-5	300	≤ 300	EN ISO 18857-2

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI

z dnia 19.1.2022 r.

ustanawiająca listę obserwacyjną substancji i związków wzbudzających zainteresowanie w odniesieniu do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi¹, w szczególności jej art. 13 ust. 8 akapit pierwszy,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa (UE) 2020/2184 przewiduje ustanowienie listy obserwacyjnej dotyczącej substancji i związków wzbudzających zainteresowanie opinii publicznej lub naukowców z powodów zdrowotnych w odniesieniu do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi („lista obserwacyjna”). Na liście obserwacyjnej wskazuje się wartość wytyczną dla każdej substancji lub związku oraz – w razie konieczności – możliwą metodę analizy niepociągającą za sobą nadmiernych kosztów.
- (2) Zgodnie z art. 13 ust. 8 dyrektywy (UE) 2020/2184 17-beta-estradiol i nonylofenol należy umieścić na pierwszej liście obserwacyjnej ze względu na ich właściwości zaburzające gospodarkę hormonalną oraz ryzyko, jakie stwarzają dla zdrowia ludzkiego. Na podstawie najnowszych zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia dotyczących parametrów wody pitnej³ niniejszą decyzją wykonawczą należy ustanowić wartości wytyczne w wysokości 300 ng/l dla nonylofenolu i 1 ng/l dla 17-beta-estradiolu.
- (3) Granice oznaczalności zgodne z definicją w dyrektywie Komisji 2009/90/WE³ dla 17-beta-estradiolu i nonylofenolu określono, aby umożliwić pomiar wartości wytycznych z dopuszczalnym stopniem precyzji bez powodowania nadmiernych kosztów.
- (4) Środki przewidziane w niniejszej decyzji są zgodne z opinią komitetu, o którym mowa w art. 22 ust. 1 dyrektywy (UE) 2020/2184,

Zmiana częstotliwości i zakresu wykonywanych badań

Zmniejszenie minimalnej częstotliwości

- 1) **miejsce i częstotliwość** pobierania próbek do badań jakości wody **zostały ustalone w odniesieniu do pochodzenia parametru oraz zmienności jego stężenia**, w tym długofalowej tendencji zmian - punkt zgodności
- 2) wszystkie wyniki uzyskane z próbek do badań jakości wody pobieranych w regularnych odstępach czasu przez okres **co najmniej 3 lat** w punktach pobierania próbek do badań jakości wody reprezentatywnych dla całej strefy zaopatrzenia **wynosiły mniej niż 60 %** wartości parametrycznej;
- 3) **w ocenie ryzyka potwierdzono**, że żaden czynnik dający się racjonalnie przewidzieć nie może spowodować pogorszenia jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

WAŻNE nie może zostać zmniejszona minimalna częstotliwość pobierania próbek do badań parametru *Escherichia coli* oraz enterokoki jelitowe

Usunięcie parametru z wykazu monitorowanych parametrów:

- 1) **miejsce i częstotliwość** pobierania próbek do badań jakości wody **zostały ustalone w odniesieniu do pochodzenia parametru oraz zmienności jego stężenia**, w tym długofalowej tendencji zmian - punkt zgodności
- 2) wszystkie wyniki uzyskane z próbek do badań jakości wody pobieranych w regularnych odstępach czasu przez okres **co najmniej 3 lat** w punktach pobierania próbek do badań jakości wody reprezentatywnych dla całej strefy zaopatrzenia **wynosiły mniej niż 30 %** wartości parametrycznej;
- 3) **usunięcie tego parametru opiera się na wynikach oceny ryzyka**, która uwzględnia wyniki monitorowania źródeł wody oraz **potwierdza, że zdrowie ludzi jest chronione** przed szkodliwymi skutkami jakiegokolwiek zanieczyszczenia wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- 4) **w ocenie ryzyka potwierdzono**, że żaden czynnik dający się racjonalnie przewidzieć nie może spowodować pogorszenia jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ocena ryzyka w systemie zaopatrzenia w wodę

Wniosek dostawcy wody

Ocena PWIS

Decyzja PWIS

! Weryfikacja - poparta wynikami badań - zmniejszenia minimalnej częstotliwości / usunięcia parametru z monitorowania - **nie rzadziej niż raz na 6 lat** – zakres weryfikacji wymaga akceptacji organów PIS.

Zwiększenie częstotliwości / dodanie parametru

Na podstawie:

- **wyników, dokonanej przez dostawcę wody oceny ryzyka** w systemie zaopatrzenia w wodę
- informacji przekazanych przez dostawcę wody
- **informacji pozyskanych w ramach prowadzonego nadzoru nad jakością wody**, w tym wyników badań jakości wody,

właściwy państwowy wojewódzki inspektor sanitarny

zobowiązuje dostawcę wody do zwiększenia częstotliwości pobierania próbek do badań jakości wody w zakresie danego parametru lub dodania parametru do wykazu parametrów podlegających monitorowaniu.

1. Częstotliwość lub wykaz parametrów określone w rozporządzeniu MZ **nie są wystarczające** do zapewnienia, że woda przeznaczona do spożycia przez ludzi **dostarczana konsumentom albo hurtowemu odbiorcy wody** spełnia wymagania określone w tych przepisach.
2. **Niezbędne jest przeprowadzenie dodatkowego monitorowania na zasadzie jednostkowych przypadków** w odniesieniu do substancji i mikroorganizmów, dla których nie ustalono wartości parametrycznej w przepisach rozporządzenia MZ, jeżeli istnieje powód do podejrzeń, że mogą one być obecne w ilościach lub liczbie stwarzającej potencjalne niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi.
3. Niezbędne jest **sprawdzenie, czy podjęte środki kontroli ryzyka** zapewniają, że woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w punkcie poboru próbek do badań jakości wody **jest zdrowa i czysta**.
4. **Wdrożenia w obszarze zasilania ujęcia wody** wykorzystywanego do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi **środków mających na celu zminimalizowanie potrzeby uzdatniania wody**.

Druk 2165

Poselski projekt ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw

<https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/druk.xsp?nr=2165>

**CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI**

Fundusze Europejskie

Dziękuję za uwagę

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

